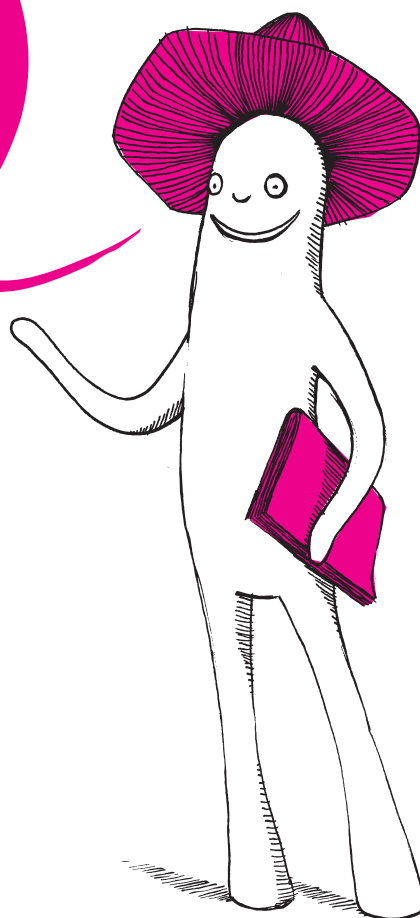
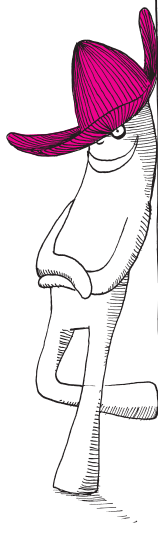

Mongolové

Skoro polovina
obyvatel Mongolska
žije v hlavním městě
Ulánbátaru. Na venkově
stále ještě převládá
 kočovný způsob života
v jurtách, ale dnes se
už objevují i komunity,
které žijí po celý rok
na jednom místě.

Základní informace o Mongolsku

Mongolsko je vnitrozemský stát nacházející se v centrální Asii. Má dva mocné sousedy – na severu hraničí s Ruskem a na jihu s Čínou. Povrch Mongolska tvoří z velké části pouště a polopouště, z nichž největší je poušť Gobi na jihu a jihovýchodě země. Značnou část zabírají hory a horské plošiny. Je zde ale také mnoho jezer. Klima je výrazně kontinentální s extrémními teplotními rozdíly v zimě a v létě. Zemi se také přezdívá „země modrého nebe“, protože je zde v průměru 300 slunečných dní v roce.

Rozloha: 1 564 100 km²

Rozloha je devatenáctkrát větší než rozloha České republiky, administrativně je země rozdělena na 21 ajmagů (krajů).

Počet obyvatel: 2,68 mil. obyvatel (prosinec 2008)

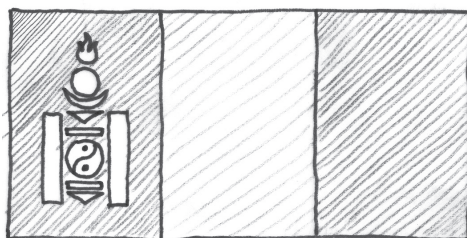
Téměř polovina obyvatelstva žije v hlavním městě Ulánbátaru. Uvádí se ale, že 40 % obyvatelstva se stále věnuje tradičnímu pastevectví na rozsáhlých stepích a kočuje. V Mongolsku žijí v průměru 2 osoby na km², což je jedna z nejmenších hustot zalidnění na světě. Další zajímavostí je fakt, že za hranicemi Mongolska žije celkově více Mongolů než uvnitř státu. 3,5 milionová mongolská komunita se nachází v Číně a 1 milion osob mongolské národnosti žije také v Rusku.

Hlavní město: Ulánbátar

Úřední jazyk: mongolština, domluvíte se také rusky nebo anglicky

Náboženství: buddhismus (50 %), bez vyznání (40 %)

Mongolská vlajka:

Současná podoba je z roku 1992, kdy z ní byla odstraněna socialistická hvězda. V levém pruhu je umístěn národní emblém „sojombo“, na kterém jsou geometrické symboly reprezentující oheň, slunce, měsíc, zemi, vodu a Jing-Jang symbol (mongolsky zvaný arga-bileg).

Měna: mongolský tugrik

Státní zřízení: parlamentní republika

Mongolsko je zemí se systémem více politických stran. Výkonnou moc drží v rukou předseda parlamentu Damdiny Demberel. Předsedou vlády je Sandžin Bajar (Sanj Bayar). Nový prezident Cachiagín Elbegdordž (Elbegdorj) má kontrolu nad armádou a má možnost vetovat parlamentní rozhodnutí.

Politická situace v zemi je po změnách v roce 1990 poměrně stabilní. Přechod od sovětského modelu centrálně plánované ekonomiky ke kapitalismu brzdí korupce a časté změny vlády. Od roku 1990 do roku 1996 zůstala u vlády Mongolská lidová revoluční strana, v dalším čtyřletém období byla u vlády opoziční strana demokratická koalice. Mongolská lidová revoluční strana znovu vyhrála volby v roce 2000, od roku 2004 do 2008 vládla společně s Demokratickou stranou. V roce 2008 vyhrála volby opět Mongolská lidová revoluční strana. Prezident Cachiagín Elbegdordž, kandidát za Demokratickou stranu, byl zvolen v květnu 2009.

Hrubý domácí produkt¹: 3200 USD/osoba (ČR 26100 USD) (2008)

Velkou roli hraje v hospodářství Mongolska zemědělství, které tvoří 40 % HDP, z toho nejvýznamnější částí je chov dobytka. Má zásadní význam pro zaměstnanost a spolu s těžbou nerostných surovin i pro vývoz. Mongolsko má bohatá naleziště nerostů, a to především uhlí, z kterého se vyrábí převážná část elektrické energie. Dále je to fluorit, měď, molybden a zinek. Ačkoliv má země jedno z největších nalezišť nerostů v Asii, problémem je nedostatek financí a zastaralé technologie, které brání efektivnější těžbě a dalšímu zpracování surových nerostů. K nadějným exportním odvětvím patří těžba zlata a zpracování kašmíru. Rychle se rozvíjícím průmyslovým sektorem je stavebnictví.

^{1/} Podle parity kupní síly na obyvatele (PPP)

Ve službách pracuje 40 % ekonomicky aktivního obyvatelstva. Nejvíce se rozvíjející oblastí je turismus, který je jednou z vládních priorit rozvoje ekonomiky. Úroveň služeb pro turisty je však stále nedostatečná.

Etnické složení:

Mongolská etnika (Chalchové 87,8 %, Dörvöдовé 2,7 % aj.), sunnitští Kazachové 5 %

Doprava

V celém Mongolsku je pouze 12 % asfaltových cest. K dopravě stále často slouží koně a velbloudi.

Napříč zemí vede transmongolská železnice navazující na Transsibiřskou magistrálu spojující zemi s Ruskem a Čínou, hlavními obchodními partnery Mongolska.

Mongolsko a nezaměstnanost

Nejvíce přichází o práci lidé zaměstnaní v sektoru spojeném s chovem dobytka. V poslední době totiž dochází kvůli složité hospodářské situaci k mnoha problémům. Tisíce rodin z venkova opouští tradiční zdroj obživy, odchází do měst a mnozí končí v chudinských čtvrtích Ulánbátaru. Pracují pak zejména v neformálním sektoru, kde není žádný systém sociální podpory.

Nedostatek kvalifikované pracovní síly

Ačkoliv se tato rozvojová země chlubí 97% gramotností, vzdělávací systém neodpovídá poptávce na pracovním trhu. V Mongolsku je nedostatek kvalifikovaných řemeslníků, učitelů apod.

Korupce

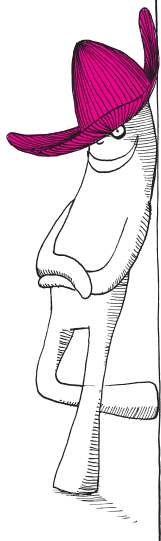
Transparency International řadí ve svém žebříčku „Corruption Perception Index“ Mongolsko na 102. místo společně s Rwandou, Dominikánskou republikou a Libanonem. Mongolové udržují velmi silné klanové vazby a klientelismus je ve společnosti poměrně tolerován.

Znečištění životního prostředí

Ve městech je situace nejkritičtější. V Ulánbátaru, kde žije téměř polovina obyvatelstva, neexistuje řízený odvoz odpadů. Velká část domácností ve městě topí stále dřevem, uhlím nebo jiným odpadem, ve vzduchu je nadměrné množství prachu a zdraví škodlivých látek. Mnoho lidí trpí proto respiračními chorobami.

Kvůli nevhodným zemědělským postupům dochází k úbytku úrodné půdy a rozšiřování pouště. V mnoha mongolských regionech je chronický nedostatek nezávadné pitné vody. Zemi chybí potřebné zákony v oblasti životního prostředí.

Historie

Mongolsko bylo po tisíciletí obýváno kočovnými turkickými a mongolskými kmeny Střední Asie a jižní Sibiře. Neznámější osobností mongolské historie je Čingischán, který ve 13. století kontroloval obrovskou část Asie a Evropy. V roce 1206 vznikla pod vedením Čingischána na území dnešního Mongolska Mongolská říše – největší říše všech dob. Toto období patří k nejslavnějším v mongolské historii. Ve 14. století se říše rozpadla na menší části. Mongolsko bylo poté od 17. století pod nadvládou čínské Mandžuské říše. Postupně bylo podmaněno celé území Mongolska (1636 – Vnitřní Mongolsko, 1691 – Vnější Mongolsko).

Na počátku 20. století propuklo několik protičínských povstání. V roce 1911 vyhlásilo Vnější i Vnitřní Mongolsko nezávislost na Číně, ovšem trvalejší nezávislosti dosáhlo jen Vnější Mongolsko. Nezávislost na Číně získalo Mongolsko roku 11. července 1921 s pomocí sovětského Ruska. Dnešní Mongolsko se tedy rozkládá na území tzv. Vnějšího Mongolska. Vnitřní Mongolsko zůstalo dodnes jednou z provincií Čínské lidové republiky, v níž žije 4,5 milionu Mongolů (tedy více než v samotném Mongolsku). Od roku 1924 do roku 1992 byla země pod značným vlivem Sovětského svazu. Vláda respektovala sovětskou linii, v zemi existovala jen jedna politická strana. Lidé, kteří stáli v opozici a chtěli větší nezávislost na Sovětském svazu, se stali obětmi násilí. Pod vládou Čojbalsana ve 20. letech 20. století byl z kolektivizován všechen dobytek a zničeno velké množství buddhistických chrámů. Komunistický režim za sebou zanechal více než 30 000 obětí. Když však sovětský komunismus koncem 80. let 20. století uvolnil své sevření, také v Mongolsku se objevilo hnutí požadující reformy a demokracii.

Mongolové v České republice

Podle Českého statistického úřadu žilo k dubnu 2009 na území České republiky 280 tisíc registrovaných cizinců, z toho 7 120 je mongolské národnosti. Počet migrantů z Mongolska se za poslední dva roky v České republice zdvojnásobil, v důsledku světové hospodářské krize však původní počet téměř 15 tisíc Mongolů poklesl. Hlavním důvodem, který nutí Mongoly opustit jejich rodnou zemi, je vysoká nezaměstnanost. Peníze těžce vydělané v zahraničí pak většinou posílají domů rodině.

Čeští podnikatelé mají o pracovní sílu z Mongolska zájem. Mongolští migranti pracují nejvíce u výrobních linek v továrnách. Například v jedné blanenské firmě, která se zabývá šitím kožených volantů, jich pracuje na pět set.

Náklady na vízum a zprostředkování práce stojí tisíce dolarů, a proto se pracovní migranti často před odjezdem zadluží. Neznalosti jazyka a složitého vyřizování všech povolení v České republice často zneužívají zprostředkovatelské firmy, u kterých se migranti ještě více zadluží a stávají se na nich závislí. Jsou nuceni odvádět velkou část výdělku agentuře.

Paní Ariun žije už dvacet let v České republice. V roce 2005 se rozhodla otevřít místo, kde by se tehdy jen desetičlenná mongolská komunita scházela na čaj a na oslavy narozenin. Založila proto Česko-mongolskou společnost s kanceláří hned naproti svému plzeňskému bytu.

„V posledním roce se na mě ale začala obracet spousta lidí, protože si mysleli, že jsem nějaká charita,“ řekne odpromovaná inženýrka Ariun ve svém moderním, vzdušném obývacím. „Denně jsem byla dvacet hodin na telefonu, neustále mi někdo volal, v průměru tak třicet lidí. Ptali se, co potřebují, když chtějí pozvat děti nebo když chtějí změnit práci. Neznali úplně obvyklé věci. Na úřadě s nimi nikdo nemluví, agentury jim nic moc nevysvětlují,“ odmlčí se. „Asi před rokem jsem si řekla, že už na to nemám.“

Velká část mongolských migrantů si předem nezjistí, co bude práce a pobyt v Česku obnášet. A toho zneužívají zprostředkovatelské agentury a zprostředkovatelé, kteří podnikají na vlastní pěst. Sami Mongolové si totiž složité byrokratické papírování v češtině vyřídit nedokážou. „Praxe bývá třeba taková, že agentura přihlásí člověka na konkrétní místo na úřadu práce, ale než se papíry vyřídí, je už místo obsazené. Člověk pak přijede, práci nemá a je zcela v rukou zprostředkovatele,“ říká Ariun.

Obvyklá cena za vyřízení papírů je tisíc eur. Přestože se za zprostředkování práce podle českých zákonů platit nesmí, agentury si běžně za tuto činnost peníze od svých zákazníků berou. Vyúčtují je pak například jako platby za tlumočení. Stává se také, že od Mongolů vyberou peníze za jízdenky, i když ty jsou už jednou zaplacené zaměstnavatelem. Za takové jednání sice hrozí pokuta až dva milióny korun, ale sankce jsou zatím spíše virtuální. (Gebert, J.)

Kulturní střihky

Buddhismus

V 16. a 17. století pronikla do země tibetská forma mahájánového buddhismu v podobě lamaismu, která se postupně mísila se zdejší formou šamanismu. Po celé zemi se stavěla spousta klášterů. Většina z nich však byla v druhé polovině 30. let 20. století zničena. Kláštery, které přetrvaly dodnes, jsou významnou národní památkou a také turistickou atrakcí.

Svátek Cagán sar

Hlavním svátkem byl a zůstal Cagán sar (Bílý měsíc), mongolský lunární Nový rok. Obvykle se slaví tři dny koncem ledna nebo v únoru. Přesné datum ohlašují každoročně místní lamové. Říká se, že Cagán sar je den zrození všech Mongolů a že od tohoto dne jsou všichni Mongolové starší o rok. Každý nový rok má svou symboliku a název. V předvečer nového roku se každá rodina loučí s odcházejícím rokem. Setkání s novým rokem neprobíhá o půlnoci jako u nás, ale brzo ráno v první den nového roku. Všichni se oblékají do slavnostních oděvů, blahopřejí nejprve nejstarším, pak sousedům.

Státní svátek Nádam

Tradiční lidový svátek připomíná události z 11. července 1921, kdy se Mongolsko odtrhlo v důsledku vítězné lidové revoluce od Číny a získalo nezávislost. Po dva dny se v celém Mongolsku tradičně konají velkolepé soutěže v jízdě na koních, v lukostřelbě a zápase. Závody byly v minulosti pouze záležitostí chlapců a mužů, dnes soutěží i ženy a děti obou pohlaví, v jízdě na koni pouze děti.

Mongolský jídelníček – skopové, polévka banštaj šöl, slaný čaj s mlékem, kumys

Mongolský jídelníček je složen především z masa a mléčných výrobků. Z masa jednoznačně převažuje skopové. Na rozdíl od jiných asijských kuchyní Mongolové prakticky nepoužívají koření. Základem mongolské stravy je masná nudlová polévka, polévka s taštičkami naplněnými masem banštaj šöl, taštičky s masem búdzy, vařené v páře či smažené plněná placka chušúr. Nejčastějšími nápoji jsou tradiční zpravidla slaný čaj s mlékem a někdy i s máslem a také oblíbený kumys. Kumys je kvašené kobyli mléko s malým obsahem alkoholu a Mongolové ho vypijí při přátelském posezení za odpoledne i 2–3 litry na osobu. Mongolská pohostinnost je mezi cestovateli vyhlášená. Říká se, že plyne z rozlehlosti krajiny a nutnosti vzájemné pomoci – neposkytne-li hospodář přístřeší na noc, poutník může do rána zahynout, jelikož k další jurtě jsou to často desítky kilometrů.

Mongolský čaj

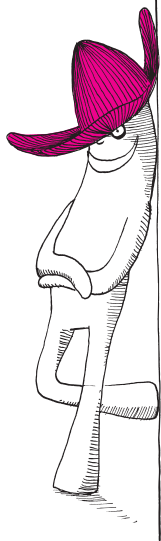
Mongolský čaj je součástí všech setkání. Pití čaje je v Mongolsku velice rozšířenou tradicí. V jakékoliv roční době je podáván čaj s mlékem. Čaj bývá slaný, omaštěný máslem, někdo jej ochucuje praženou moukou či zrním. V neustálém větrném podnebí je čaj osvěžující, zahřeje a dodá tělu odpařenou sílu. Při pití čaje není vhodné diskutovat, tento rituál probíhá mlčky. První miska s čajem se podává hostiteli a pak všem ostatním – od nejstaršího po nejmladšího. Nese-li hospodyně misku čaje, nenecháme ji ho postavit na stůl, ale přerušíme svou dosavadní činnost a čaj od ní oběma rukama převezmeme.

Jurta – tradiční mongolské obydlí (Mongolci nazývané ger)

Jurta je druh jednoduchého přenosného obydlí, ve kterém dodnes bydlí mongolští kočovníci ve stepích, ale můžeme se s ní setkat i v Ulánbátaru. Jurta se převážně tradičně na koních a velbloudech, dnes nejčastěji na nákladních autech. Mřížové stěny jsou propojeny se střešním otvorem tyčkami. Otvor je podepírán dvěma sloupy. Mezi základní vybavení každé jurty patří kamna.

Tradiční oděv – dæl

Je pro kočovníka i jezdce na koni v podmínkách mongolského klimatu praktický, protože hřeje záda, zpevňuje břicho a tím chrání vnitřnosti od neustálých otřesů při jízdě na koni. Má dlouhé rukávy a je šitý až pod kolena, aby chránil stehna a kolena od chladu. Dély nosí jak muži, tak ženy. Pokrývky hlavy jsou různého tvaru a nesou různá jména – malgaj, lóvúdz aj. Obyvatelé měst, především mládež, upřednostňují evropské oblečení.

Mongolsko známé neznámé?

Cíl:

- › Žáci zjistí, jaké znalosti o Mongolsku a mongolské kultuře mají.
- › Žáci porovnají životní podmínky v Mongolsku a ČR.
- › Žáci popisují fotografie.

Návaznost na RVP:

Vzdělávací oblasti: Člověk a příroda, Člověk a společnost, Umění a kultura

Průřezová témata: Multikult. výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Pomůcky:

fotografie

Čas:

15 minut

Motivace:

Dnes si budeme povídat o obyvatelích jedné daleké země, kteří žijí také v České republice. Země odkud pochází, se nachází v Asii mezi Ruskem a Čínou, žije v ní zhruba 2,9 milionů obyvatel. Uhádnete, o jakou zemi se jedná? Zkuste přemýšlet na základě obrázků.

Postup:

- › Pověste na tabuli obrázky z Mongolska, aniž prozradíte, o jakou zemi se jedná. Nechte žáky hádat, které zemi, resp. jejím obyvatelům, se budete během hodiny věnovat.
- › V případě, že žáci podle obrázků nepoznají, o kterou zemi jde, prozradte jim (či je navedte – hlavní město, sousední země atd.), že jde o Mongolsko.
- › Zeptejte se žáků, co ví o Mongolsku.
 - › Kde leží Mongolsko? (Asie, mezi Čínou a Ruskem)
 - › Kolik obyvatel má tato země? (2,9 mil. Mongolů žije v Mongolsku, 5 mil. mimo Mongolsko.)
 - › Jak je tato země velká? (1,5 mil. km², zhruba 19krát větší než ČR)
 - › Jak byste tam cestovali a kudy? Jakým dopravním prostředkem?
 - › Co typického pro Mongolsko znáte?
- › Diskutujte s žáky nad obrázky: Co je na nich? V čem Mongolové bydlí? Co jí? Jaké je jejich tradiční oblečení?

Mongolsko čtyřikrát

Cíl:

- › Žáci vyhledávají klíčové informace z textu a prezentují je ostatním.
- › Žáci poznávají způsob života v Mongolsku.
- › Žáci pracují ve skupině.
- › Žáci čtou text s porozuměním.

Návaznost na RVP:

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda, Člověk a společnost

Průřezová témata: Multikult. výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Pomůcky:

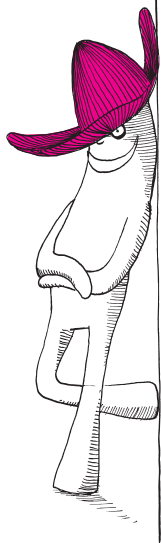
fotografie (viz aktivita předchozí), pracovní listy, tužky, texty

Čas:

15 minut

Postup:

- › Rozdělte žáky do dvojic.
- › Každé dvojici dejte podklady pro práci (fotografie, text, pracovní list) – 4 různé druhy. Žáci si přečtou texty a splní úkoly napsané pod textem.
- › Na práci mají 7 minut, po 7 minutách společně projděte jejich práci.
- › Na závěr této aktivity se zeptejte:
 - › Co je to ger? A co gutul a deel?
 - › Co nejčastěji Mongolové jedí?
 - › Jak to vypadá v geru?
 - › Z čeho se dělá mongolský čaj?
 - › Chtěli byste bydlet v jurtě? Proč ano? Proč ne?
 - › Myslíte, že by vám chutnalo mongolské jídlo?
 - › Porovnejte přípravu čaje u nás a v Mongolsku – kde je to větší rituál?

Mongolové v ČR

Cíl:

- › Žáci se seznámí s konkrétními životními příběhy Mongolů, kteří se rozhodli žít v ČR.
- › Žáci se vzájemně poslouchají a doplňují.
- › Žáci vyhledávají klíčové informace v textu a prezentují je ostatním.

Návaznost na RVP:

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Průřezová témata: Multikult. výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Pomůcky:

pracovní texty, 1 mapa ČR

Čas:

15 minut

Postup:

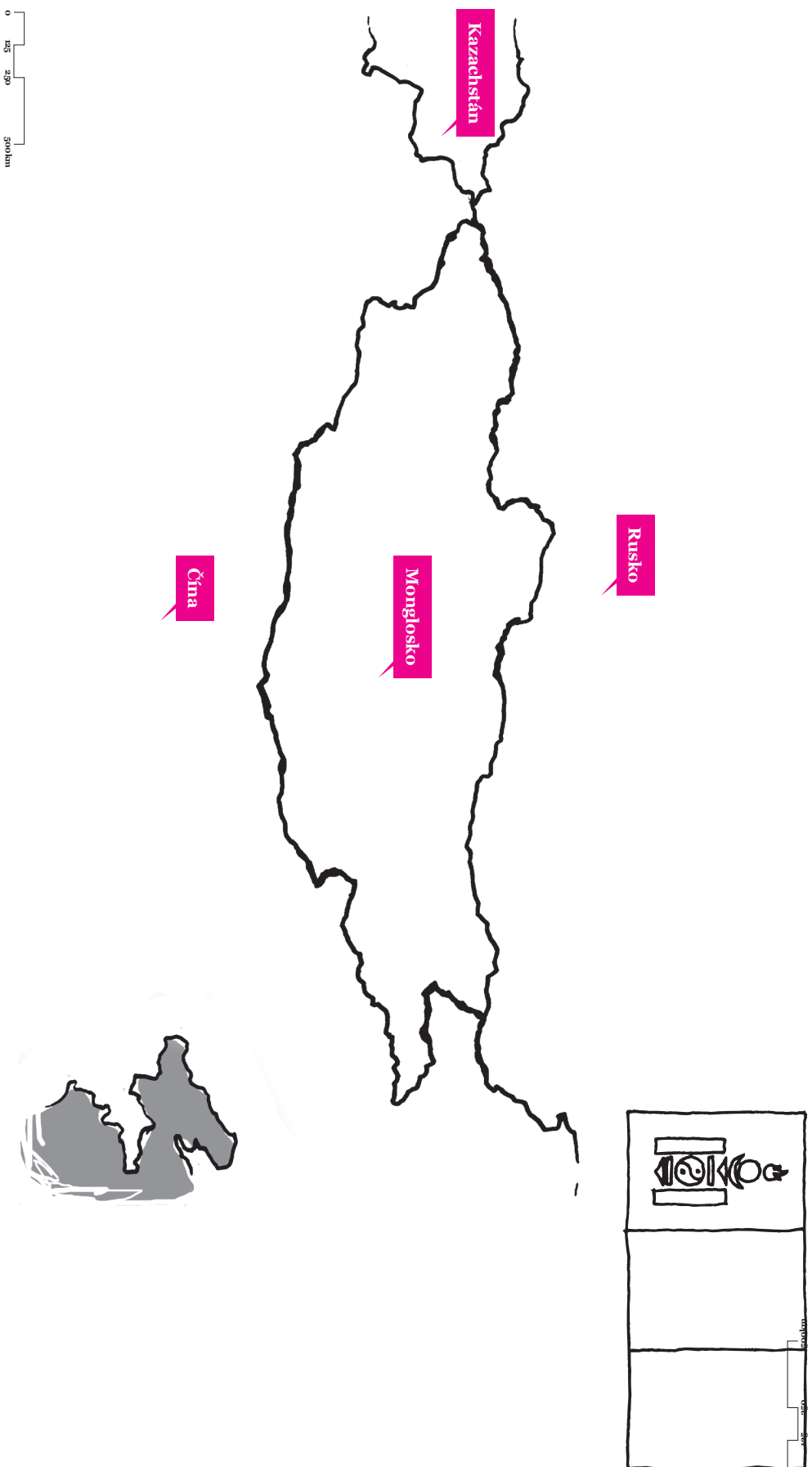
- › Rozdělte žáky do 8 skupin. (2 skupiny mají vždy stejný text.)
- › Každá skupina dostane podklady (texty) pro prezentaci. Úkolem každé skupiny je najít klíčové informace v textu a prezentovat je ostatní spolužákům.
- › Nejprve pracuje každá skupina zvlášť. Poté co vyberou klíčové informace, spojí se s další skupinou, která měla stejný text, a prodiskutují, jaké informace vybrali. Společně se shodnou na klíčových informacích v textu.
- › Následně skupiny (4 – dle textů) prezentují svoje příběhy.
- › Na závěr společně s žáky shrňte, co se z příběhů dozvěděli.
 - › Z jakých důvodů přicházejí Mongolové do ČR?
 - › Kolik jich v ČR žije?
 - › S jakými problémy se mohou při práci v ČR setkat?
 - › Dovedete si představit, že byste jeli za prací do ciziny vy? Jak byste se cítili?

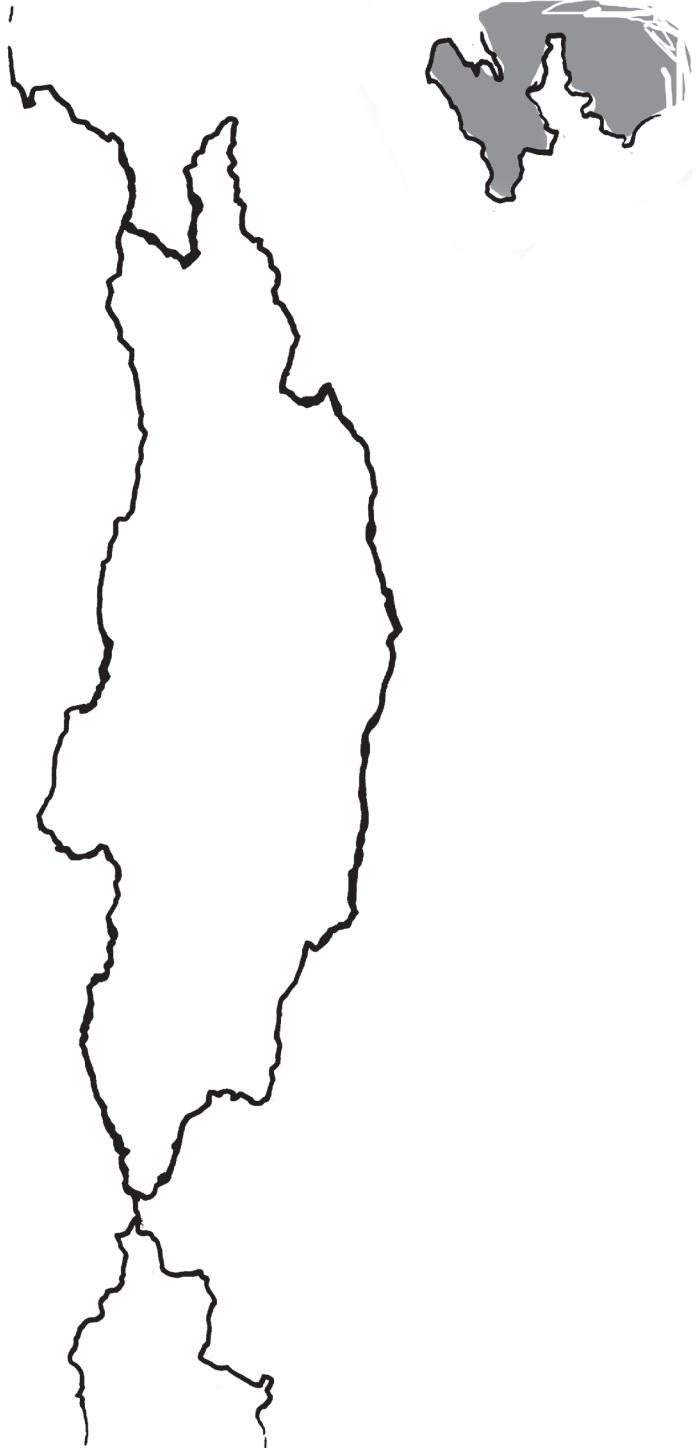
Poznámka pro pedagogy:

informace o dokumentech, které cizinec potřebuje pro práci v ČR, naleznete na stránkách provozovaných MZV ČR: www.czech.cz/cz/prace_studium/chci_pracovat?i=1

Mongolsko známé neznámé?

jurta se solárním panelem, autor: Petra Krylová

jurta, autor: Petra Krylová

skopové, autor: Petra Krylová

mongolský čaj, autor: Petra Krylová

příprava čaje v jurtě, autor: Petra Krylová

jezdec, autor: Petra Krylová

Další fotografie naleznete v elektronické verzi na CD

Pracovní podklady č.1: fotografie jurty, pracovní list, text
Úkol: Doplňte pracovní list.

JURTA

Jurta je přenosné, lehké a pevné, snadno rozebíratelné obydlí s obvodovými stěnami na **kruhovém půdorysu a střechou**, jejíž tvar kopíruje nebeskou klenbu. **Otvor ve vrcholu** slouží k větrání, k odvodu kouře, ale také k odpočítávání času. Podle toho, na jaké místo uvnitř dopadnou sluneční paprsky, získáte přehled o přibližném čase, rozděleném po dvou hodinách, nazvaných podle dvanácti zvířat zvěrokruhu.

Jurta obvykle slouží k bydlení jedné rodiny, ta však někdy zahrnuje několik generací, obvykle okolo deseti obyvatel, včetně dětí. Nejčastější jsou jurty o průměru pěti až šesti metrů s pěti nebo šesti stěnami, které dosahují průměrné hmotnosti 240 kg. Někdy bývá vedle základní jurty ještě menší jurta, která slouží jako sklad a spíž.

Základ stavby tvoří dřevěná konstrukce.

Stavitelé rozestaví nejprve stěny do vyznačeného kruhu včetně dveří, které musí směřovat k jihu, a navzájem vše spojí. Poté vztyčí uprostřed dva sloupky a na ně připevní střešní otvor. Jeden člověk drží sloupky s otvorem, zatímco ostatní ukládají zvenčí do jeho prohlubni střešní tyče, které na dolním konci přivazují k hornímu okraji stěn. Stěny ještě stáhnou žíněnými provazy chošlon.

Ochranu před deštěm, zimou, větrem i sluncem zajišťuje prošívaná plst'. (Plst' se vyrábí z ovčí vlny.) Ve větších mrázecích je na sobě i několik vrstev. V zimě se navíc jurta po celém dolním obvodu utěsňuje plstěným, látkovým nebo dřevěným pásem chájavč, případně se ještě zateplí okolní zemí.

Jak vypadá jurta?

Jurta je snadno _____ obydlí
 _____ půdorysu. Ve střechě je otvor, který
 slouží k _____, _____,
 ale také _____.
 Základ stavby tvoří _____,
 povrch pokrývá _____.

Pracovní podklady č. 2: fotografie jezdce, pracovní list, text
Úkol: Doplňte pracovní list.

OBLEČENÍ

Deel – tvoří univerzální základ mongolského oblečení. **Dlouhý pevný „plášť“** může posloužit nejen jako oděv, ale také jako deka, stan, ukrýt před větrem, pískem či nechtěnými pohledy. Dlouhé rukávy v zimě nahradí rukavice, v létě se dají srolovat až k ramenům. Široký pruh látky dlouhý až několik metrů usnadňuje jízdu v sedle a současně ho lze použít pro uchycení nože, misky, křesadla apod. Nad tímto opaskem se z deelu vytvoří velká kapsa, která slouží jako úložný prostor pro větší předměty.

Gutul – **vysoké kožené boty** jsou ideální pro jízdu na koni. Jejich tvar a provedení nedovolí, aby při pádu z koně zůstal jezdec zachycen ve třmenech. V zimě chrání před sněhem, v létě ve vysoké trávě. Zvednutá špička zajišťuje v zimě teplo v botě (teplý vzduch ve špičce).

Pokrývka hlavy – existuje přes 100 různých pokrývek hlavy, které Mongolové používají. Čepice může mít mnoho významů. Není že chrání hlavu v různých ročních obdobích, ale může signalizovat také sociální či regionální příslušnost. Některé jsou slavnostní, jiné pro běžné nošení. Mongolská etiketa zakazuje vstupovat bez čepice na hlavě do jurty – pozdravit někoho bez čepice je neslušnost.

Co nosí Mongolové na sobě?

Univerzální základ mongolského oblečení tvoří

_____. Je to dlouhý pevný _____.

Má několik použití: _____, _____, _____.

Gutul jsou _____ boty. Jsou ideální pro jízdu na _____. Mongolové nosí na hlavě přes 100 různých _____.

Mongolská _____ zakazuje vstupovat bez _____ na hlavě do _____.

A pozdravit někoho bez čepice je _____.

Pracovní podklady č. 3: fotografie polévky, čaje a skopového masa, pracovní list, text

Úkol: Doplňte pracovní list.

STRAVA

Čaj – jeden z typicky mongolských nápojů. Má svou specifickou přípravu a chuť. Je velmi posilující, a proto ho Mongolové pijí vždy a všude. Na mongolský čaj potřebujete především lisovaný zelený čaj, dále pak mléko, máslo, mouku a sůl. Mléko podle chuti: kravské, kozí, ovčí, kobyli nebo velbloudí. Máslo někde nahrazují vyškvařeným hovězím nebo skopovým lojem. Mouka se hodí jakákoli, občas se do ní přidávají jáhly či rýže. Mongolský čaj připravíte tak, že svaříte mléko, přidáte do něj sypaný čaj a další ingredience (sůl, máslo, mouku). Společně povaříte.

Z čeho se mongolský čaj vyrábí? Jak se liší od našeho čaje?

Mongolská strava není vůbec pestrá. Základem je skopové maso. Doplňkem jsou mléčné výrobky a případně nějaké placky. Ve větších městech si můžete samozřejmě nakoupit ve větších obchodech i „normální“ jídlo v podobě čínských polévek, konzerv, chleba, salámu atd. Zvláště oblíbené jsou zde sušenky DISKO. Ty najdete snad i v té nejzapadlejší vesnici. Velmi cenným artiklem na venkově je cukr a mouka – velice vhodný dárek za mongolskou pohostinnost.

Co je základem mongolského jídla?

Typickým nápojem je _____. Na přípravu mongolského čaje potřebujete: _____, _____, _____ a _____. Základem mongolské stravy je _____ maso. Doplňkem jsou _____ výrobky a _____. Velice vhodným dárkem za mongolskou _____ je _____ a _____.

Pracovní podklady č. 4: fotografie jurty se solárním panelem, fotografie kamen v jurtě, text, papír, fixa

Úkol: Namalujte kruhový půdorys a do něj vepište, jaký nábytek se kde nachází.

Každý kus má pevné místo a respektuje centrální dispozici. Uprostřed obvykle stojí jednoduchá kovová kamínka s vysokým komínkem. Topí se suchým dobytčím trusem, někdy i dřevem. Hospodyně odklopí víko kamen, na otvor položí hrnec, v němž postupně uvaří čaj, polévku i maso. Kuchyňský kout s příborníkem je napravo od dveří, nalevo od dveří kout hospodáře s měchem na kumys (kvašené kobyly mléko), sedlem, puškou a dalšími potřebami. Po stranách stojí dřevěné nebo kovové postele pro rodiče, případně pro prarodiče. Děti spávají na koberečcích okolo kamen nebo na širších postelích s rodiči. Přímo proti vchodu vzadu je nejposvátnější místo – chojmor. Na truhle s nejcennějšími předměty stává oltářík se soškami svatých, obětními miskami a zarámovanými rodinnými fotografiemi. Truhlu obklopují další truhly na uložení oděvů, knih apod. Dnes do interiéru pronikají i chladničky, pračky, telefony, televizory atd.¹

¹/Elektrický proud získávají nejčastěji ze solárních panelů, popř. z generátorů na naftu.

TEXT č.1

Enkhtuya se do Československa dostala v 80. letech. Studovala na vysoké škole v Košicích. Po získání vysokoškolského diplomu se vrátila domů do Mongolska, do hlavního města Ulanbátaru. Nyní pracuje na ministerstvu životního prostředí. Tuto práci získala díky svému vysokoškolskému vzdělání.

Odkud Enkhtuya pochází?

Kde studovala?

Kde pracuje?

TEXT č.2

Naprostou většinu zaměstnanců (500) firmy APOS Auto tvoří Mongolové. Firma APOS Auto se zabývá pošíváním volantů kůží. Šéf APO-Su tvrdí: „Zjistili jsme, že Mongolové mají větší schopnost pracovat s kůží.“ Čechy neláká náročná a špatně placená práce ve zdejších montovnách a továrnách. Proluku tak vykrývají cizinci. Nejvíce cizinců pracujících v ČR pochází z východní Evropy. Personalisté ale hledají pracovníky také v asijských zemích, s nimiž nás pojí historické vazby. Především ve Vietnamu a Mongolsku.

Kolik Mongolů pracuje ve firmě APOS Auto?

Proč právě Mongolové?

Odkud pochází cizinci pracující v ČR?

TEXT č.3

Po skončení vysoké školy přijelo do ČR dvacet Mongolů. Obávali se, že v Mongolsku nenajdou práci, proto se vydali k nám. Představovali si, že budou nějakou dobu manuálně pracovat, a až si našetří, doplní si vzdělání a budou se věnovat své profesi. Ale to se nestalo. V Praze na hlavním nádraží je čekal jejich zaměstnavatel a odvezl je do zapadlé vesničky u Prahy. Bydleli ve stavebních buňkách bez tepelné izolace, vytápění a elektřiny. Pracovali přesčasy (14 hodin 6 dní v týdnu). Vydělali si sice víc peněz, než by vydělali v Mongolsku, ale protože jim zaměstnavatel vzal pasy (měli u sebe jen kopie), nemohli je ani poslat domů rodině. Chtěli se sice obrátit na policii, ale tlumočník, kterého jim poskytl zaměstnavatel, jim oznámil, že by je zavřeli do vězení a veškeré spory by vyhrál zaměstnavatel.

Proč přijeli Mongolové do ČR?

Co se jim stalo? V jakých podmínkách žili?

Proč nic nenahlásili policii?

Proč vznikla taková situace? Jak se tomu bránit?

Může se něco podobného stát i Čechům?

(Zeptejte se svých spolužáků po prezentaci.)

TEXT č.4

V České republice žije 7 tisíc Mongolů. V Blansku žije 500 Mongolů (počet obyvatel je cca 20 000). Do České Lípy jich za poslední půlrok přijelo tři sta, industriální Plzeň jich v posledním roce přilákala téměř osm set, okolo čtyř set jich žije v Havlíčkově Brodě, dva tisíce pracovních povolení pro Mongoly registruje Úřad práce v Pardubicích.

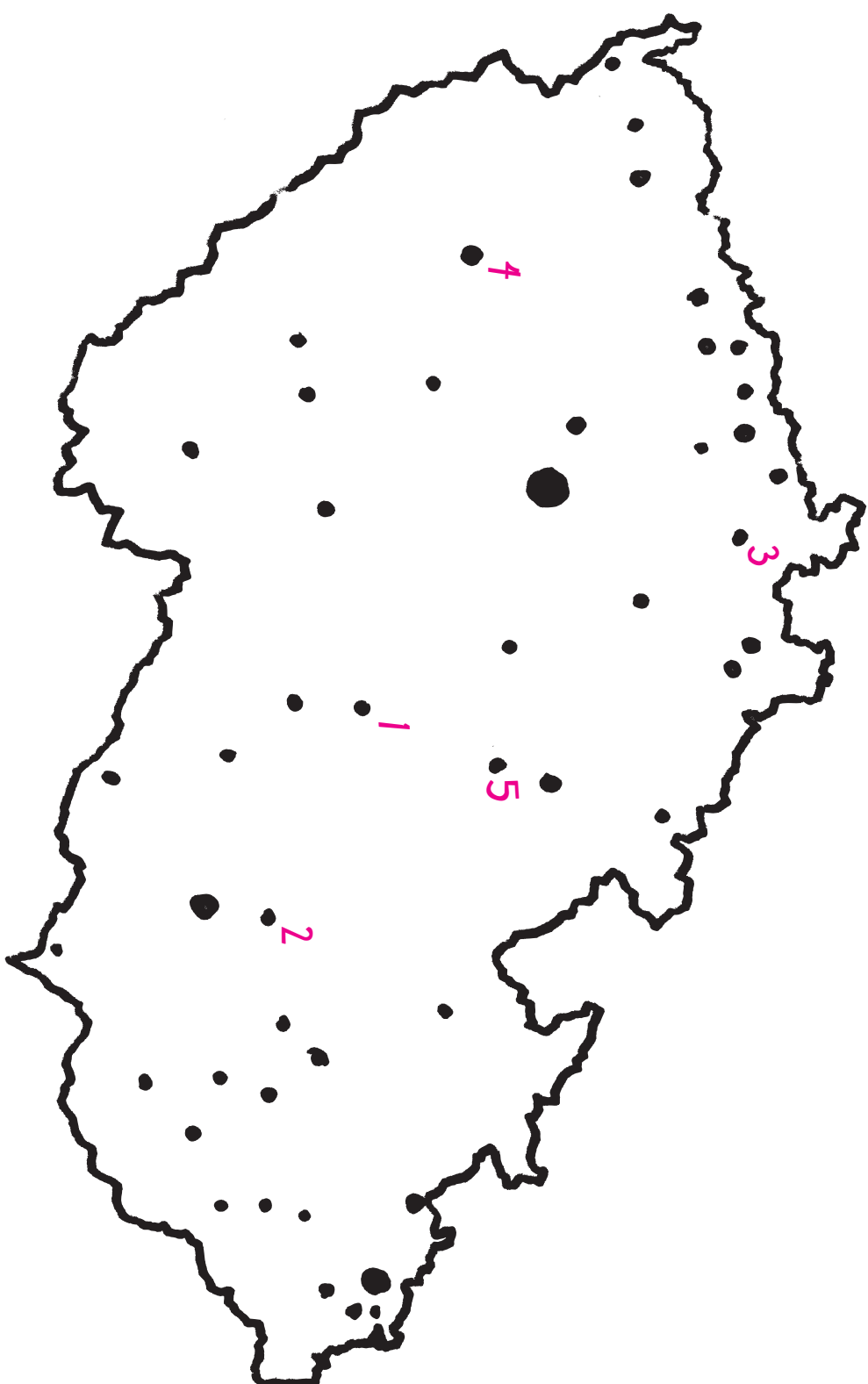
Kolik Mongolů žije v ČR?

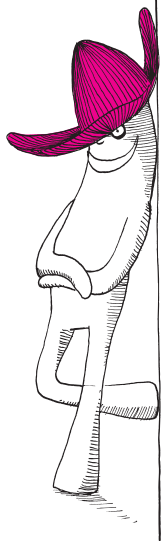
Kde v ČR žije nejvíce Mongolů?

1. —
2. —
3. —
4. —
5. —

Urči na mapě místa, kde v ČR žijí Mongolové nejvíce (čísla 1–5).

Použité zdroje

BATEMAN, G., EGANOVÁ, V. *Zeměpis světa*. Praha. Columbus, 1999. ISBN 80-901727-6-8
BBC: COUNTRY PROFILE – MONGOLIA. [online]. Dostupné na: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/country_profiles/1235560.stm>
BUSINESS INFO: MONGOLSKO, ZÁKLADNÍ INFORMACE O TERITORIU. [online]. Dostupné na: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/mongolsko-zakladni-informace-o-teritoriu/1/1001377/>>
BUSINESS INFO: MONGOLSKO, EKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA ZEMĚ. [online]. Dostupné na: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/mongolsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1001377/>>
CIA: WORLD FACTBOOK, MONGOLIA. [online]. Dostupné na: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mg.html>>
ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: POČTY CIZINCŮ V ČR. [online]. Dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001>
E-ARCHITEKT: NEZNÁMÝ GER. [online]. Dostupné na: <<http://www.e-architekt.cz/index.php?Pid=804&KatId=9>>
GEBERT, J. *Zlaté mongolské ručičky*. [online]. Dostupné na: <<http://www.reflex.cz/Clanek33185.html>>
JELÍNKOVÁ, M. *Česká republika jako ráj pro Mongoly?* [online]. Dostupné na: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2068493>>
KALIMERA: MONGOLSKO. [online]. Dostupné na: <http://www.kalimera.cz/mongolsko_2.html>
MONGOLIAN HISTORICAL RESOURCES: THE MONGOL DECLINE. [online]. Dostupné na: <<http://countrystudies.us/mongolia/22.htm>>
O CESTOVÁNÍ.CZ: MONGOLSKO – KHARKHORIN, 3.ČÁST. [online]. Dostupné na: <<http://www.ocestovani.cz/mongolsko/cestopisy-108-mongolsko-kharkhorin-charchorin-karakoram-3-cast/3/>>
RYCHETSKÝ, J. *Mongolové při cestě do Česka často naletí podvodníkům*. [online]. Dostupné na: <<http://www.novinky.cz/domaci/135156-mongolove-pri-cestech-do-ceska-casto-naleti-podvodnikum.html>>
SPOLEČNOST PŘÁTEL MONGOLSKA: MONGOLSKO. [online]. Dostupné na: <http://www.spm.chytry.cz/showpage.php?name=mongolsko_data>
TRANSPARENCY INTERNATIONAL: CORRUPTION PERCEPTION INDEX. [online]. Dostupné na: <<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=2980>>
WIKIPEDIA: FLAG OF MONGOLIA. [online]. Dostupné na: <http://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_Mongolia>
WIKIPEDIA: MONGOLIA. [online]. Dostupné na: <<http://en.wikipedia.org/wiki/Mongolia>>

AUTOR FOTOGRAFIÍ

Petra KRYLOVÁ

DALŠÍ ZDROJE INFORMACÍ K TÉMATU

CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE. [online]. Dostupné na: <<http://www.cizinci.cz>>
MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. [online]. Dostupné na: <<http://www.mkc.cz>>
PARTRIDGE, Ch. *Lexikon světových náboženství*. Praha. Slovart, 2006. ISBN 80-7209-796-2
ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.) *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha. Portál, 1998. ISBN 80-7178-285-8
VARIANTY. [online]. Dostupné na: <<http://www.varianty.cz/>>